Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 460/2026 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen paikallislehtien tulevaisuudesta maakunnissa ja jakelupalvelujen alueellisesta yhdenvertaisuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Vesa Kallio /kesk ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 460/2026 vp:

> Mihin toimenpiteisiin hallitus tai vastuuministeri on ryhtynyt, ettei Suomeen synny tilannetta, jossa paikallinen uutisointi säilyy elinvoimaisena kasvukeskuksissa, mutta hiipuu pitkien etäisyyksien maakunnissa jakelukustannusten vuoksi siitäkin huolimatta, että liikenne- ja viestintäministeri on hiljattain korostanut paikallisjournalismin merkitystä demokratialle ja kansalaisten tiedonsaannille kaikkialla Suomessa,
>
> pitääkö hallitus hyväksyttävänä kehitystä, jossa kansalaisten mahdollisuudet saada paikallisia uutisia ja tietoa omasta elinympäristöstään riippuvat yhä enemmän asuinpaikasta ja jakelumarkkinoiden toimivuudesta, ja
>
> kuinka hallitus aikoo turvata paikallislehtien ja muun paikallisen uutisoinnin toimintaedellytykset esimerkiksi edellä kerrotun Ruotsin mallin mukaisesti alueilla, joilla vaihtoehtoisia jakelijoita ei ole ja joissa Postin jatkuvat hinnankorotukset uhkaavat tehdä paikallislehdestä taloudellisesti kannattamattoman?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Vuodesta 2023 myönnetyn jakelutuen ulkopuolelle jäävä sanomalehtijakelu on Suomessa täysin markkinaehtoista toimintaa. Postipalveluja koskevasta lainsäädännöstä vastaava liikenne- ja viestintäministeriö ei toimivaltansa puitteissa voi puuttua postiyritysten markkinaehtoisen toiminnan hinnoitteluun tai muuhunkaan liiketoimintaan. Postin markkinaehtoisen toiminnan ohjaus kuuluu eurooppa- ja omistajaohjausministerin sekä valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston vastuulle. Yhtiön liiketoiminnalliset ratkaisut taas tekee yhtiön johto yhtiön hallituksen strategisten linjausten perusteella.

Sanomalehtijakeluun viime vuosina kohdistuneet merkittävät hinnankorotukset ovat seurausta pitkään laskussa olleista paperilehden tilaajamääristä, Suomen pitkistä etäisyyksistä ja jakelun kohonneista kustannuksista. Muista lähetyslajeista poiketen sanomalehtien kohdalla on olennaista, että uutissisällöt ovat ajankohtaisia tilaajan saadessa lehden kotiinsa. Muiden lähetyslajien,

kuten esimerkiksi kirjeiden ja aikakauslehtien, jakelua voidaan suunnitella joustavammin ja keskittää vain tietyille viikonpäiville suuremmiksi eriksi, mikä laskee yksittäisen tuotteen jakelun hintaa.

Jakelutuki on kohdistunut sellaisille varhaisjakeluverkkojen ulkopuolisille alueille, joilla viisipäiväistä sanomalehtijakelua ei olisi enää yleispalveluvelvoitteen alaisten jakelupäivien vähentämisen jälkeen ollut kaupallisin ehdoin mahdollista toteuttaa. Jakelutuen tavoitteena on osaltaan varmistaa yhteiskunnallisesti tärkeän tiedonvälityksen saatavuus ja tukea uutistoiminnan monimuotoisuutta sekä laadukasta ja monipuolista tiedonvälitystä.

Yleispalveluvelvoitteen keventämiseen kytketty jakelutuki kattaa sanomalehtijakelun niinä kahtena arkipäivänä viikossa, joina tukikelpoisilla alueilla ei ole yleispalveluvelvoitteen alaista jakelua. Jakelutuki kohdistuu lisäksi vain sellaisiin tilattaviin maksullisiin lehtiin, joka ilmestyvät vähintään kolme kertaa viikossa ja joiden asemaan yleispalveluvelvoitteen keventäminen vaikuttaa merkittävästi. Jakelutuessa ei näin ollen ole kyse yleisestä tiedonvälitystuesta, eikä edes yleisestä sanomalehtijakelun tuesta. Jakelutuen määräaikaisuuden lisäksi tukiohjelmista puhuttaessa on syytä huomioida se, että yleispalvelun alaisia jakelupäiviä joudutaan paperipostin määrän laskiessa tulevaisuudessa todennäköisesti entisestään vähentämään. Jakelutuesta saatuja kokemuksia voidaan jatkossa hyödyntää, mikäli kansallisia tukiohjelmia toimeenpantaisiin.

On totta, että esimerkiksi Ruotsissa kaupallisen uutistoiminnan tukemiseen on kohdistettu verrattain suuria valtiontukia mukaan lukien sanomalehtien jakeluun tarkoitettu tuki. Ruotsissa mediaviranomainen on mediatukijärjestelmää koskevassa arvioinnissaan kuitenkin todennut, että sanomalehtien jakeluun osoitettu tuki on hyödyttänyt ennen kaikkia suurien sanomalehtien kustantajia. Lisäksi arvioinnissa on nostettu esiin, että painettujen lehtien jakeluun tarkoitetun tuen merkitys on vähentynyt ja tukivarojen painopisteen tulisi jatkossa kohdistua journalistisiin sisältöihin (https://mediemyndigheten.se/globalassets/rapporter-och-analyser/2026/det-nya-mediestodets-effekter---redovisning-av-ett-regeringsuppdrag.pdf).

Vaikka Suomessa sanomalehtien liiketoiminta on edelleen riippuvaista paperisista sanomalehdistä, etenee digitalisaatio nopeasti. Murros aiheuttaa tarpeen arvioida, turvataanko paikallinen uutistoiminta tulevina vuosina nykyisenkaltaisella sanomalehtijakeluun myönnettävällä tuella vai muilla toimenpiteillä, jotka edistävät ennen kaikkea journalistista työtä ja paikallisen uutistoiminnan digitaalista siirtymää.

Tukiohjelmien suunnittelussa ja valmistelussa tulee huomioida myös EU:n valtiontukisäännöt, joiden mukaan yrityksille myönnettävät valtiontuet ovat lähtökohtaisesti kiellettyjä. Valtiontukisääntöjen mukaan tukiohjelmat ja yksittäiset tuet on ilmoitettava Euroopan komissiolle, joka tutkii niiden yhteensopivuuden sisämarkkinoille. Euroopan komissio on antanut yksityiskohtaisia sääntöjä siitä, millaiset valtiontuet ovat sallittuja ja siitä, millaisia menettelytapoja tukia myönnettäessä tulee noudattaa. Näin ollen erilaisten tukiohjelmien toimeenpano edellyttää huolellista valmistelua. Pitkällä aikavälillä on myös tärkeä varmistaa, ettei kaupallinen uutistoiminta ole riippuvaista valtiontukijärjestelmistä ja tukien myöntämistä koskevista viranomaisten päätöksistä.

Helsingissä 13.11.2026

Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne